

Informe sobre joves i mercat de treball:

Els joves, **NI** renunciem a
estar formats,
NI ens quedem aturats

CCOO de Catalunya
Acció Jove de CCOO de Catalunya

novembre de 2010

CCOO de Catalunya i Acció Jove denunciem el fet de que es parli, sense rigor, d'una generació de joves apàtics respecte la seva ocupació i que no es posin en marxa suficients polítiques públiques per a reduir l'atur juvenil.

Joves i mercat de treball a Catalunya

Població total

A Catalunya tenim una població de 745.031 joves segons l'Enquesta de Població Activa, pel segon trimestre de 2010. Aquests joves representen el 15,3% del total de la població a Catalunya.

Si ens fixem en els nivells de formació que té aquest grup podem dir que principalment, tenen estudis secundaris de 1^a i 2ª etapa. Concretament, un 34,6% i un 33,4% respectivament. El 18% de joves tenen educació primària o són analfabets. Quasi un 14% de joves ha assolit el nivell de d'estudis superiors.

Població total en edat de treballar 2n trim 2010

	16 a 25 anys		26 a 64 anys	
	(N)	(%)	(N)	(%)
Analfabets i educació primària	135.018	18,1	1.017.369	24,7
Educació secundària 1 ^a etapa	257.813	34,6	949.847	23,1
Educació secundària 2 ^a etapa	249.167	33,4	893.557	21,7
Educació superior	103.033	13,8	1.250.421	30,4
Total	745.031	100,0	4.111.194	100,0

Font: Elaboració pròpia a partir de les microdades de l'EPA

Si comparem aquestes dades amb la resta de la població, cal destacar que, en el cas del grup de major edat, el percentatge més elevat el trobem en el nivell d'estudis superiors. Hi ha un 30,4% de persones majors de 25 anys amb educació superior assolida.

Activitat

	Joves fins a 25 anys	26 a 64 anys	Total
Taxa activitat	56,8	81,7	77,9
% població	11,2%	88,8%	100,0%

Font: Elaboració pròpia a partir de les microdades de l'EPA

Si ens fixem en la població activa, és a dir, aquella formada tant per les persones ocupades com aturades, podem dir que els joves suposen l'11,2% del total de la població activa de Catalunya. Aquests joves presenten una taxa d'activitat d'un escàs 56,8%, quan per a la resta de la població aquest mateix indicador és del 81,7%.

Respecte la mitjana catalana d'activitat, els joves se situen 21 punts percentuals per sota d'aquesta. La clara diferència de comportaments respecte l'activitat s'explica, en part, per la major probabilitat que tenen els joves, de declarar-se persones inactives pel fet de trobar-se en procés de formació i no en recerca activa d'ocupació.

Tot i això, hi ha quasi 25 punts entre la taxa d'activitat dels menors de 25 anys i la dels majors. Aquesta dada està condicionada pel fet de que s'inclouen persones a partir de 16 anys (l'edat legal per a treballar a Espanya són 18 anys, tot i que, a partir dels 16 anys es pot treballar amb permís dels pares) i de que moltes persones menors de 25 anys encara estan estudiant, i per tant, no es troben en disposició de treballar.

Població activa 2n trim 2010

	16 a 25 anys		26 a 64 anys	
	(N)	(%)	(N)	(%)
Analfabets i educació primària	66.316	15,7	643.035	19,1
Educació secundària 1ª etapa	139.608	33,0	795.863	23,7
Educació secundària 2ª etapa	131.281	31,0	770.294	22,9
Educació superior	86.243	20,4	1.149.364	34,2
Total	423.448	100,0	3.358.556	100,0

Font: Elaboració pròpia a partir de les microdades de l'EPA

Per nivells de formació de la població activa i comparant els dos grups d'edat, permet comprovar que les persones joves tenen, majoritàriament, un nivell de formació mitjà, mentre que la resta de la població destaca per ser més present en el nivell d'estudis superiors. Tenint en compte, que part dels joves encara s'està formant, i per tant, encara poden assolir nivells superiors de formació en un futur, és positiu que ja el 20,4% tinguin estudis superiors assolits.

Ocupació

	Joves fins a 25 anys	26 a 64 anys	Total
Taxa ocupació	35,9	69,0	64,0
% població	8,6%	91,4%	100,0%

Font: Elaboració pròpia a partir de les microdades de l'EPA

L'ocupació a Catalunya s'ha vist reduïda des dels inicis de la crisi que venim arrossegant des de fa més de 2 anys. L'actual taxa d'ocupació total és d'un 64%, molt per sota de les taxes que podíem trobar en els anys anteriors: 70,2% el 2005; 71,5% el 2006 i 72% el 2007.

Si ens centrem en la taxa d'ocupació dels joves fins a 25 anys, podem veure que aquesta és força baixa, concretament d'un 35,9%. Per contra, la resta de la població, està per sobre de la mitjana catalana, amb un 69%. Es pot afirmar que, actualment, l'ocupació juvenil està greument afectada per la crisi i només representa el 8,6% del total de la població ocupada a Catalunya.

Població ocupada 2n trim 2010

	16 a 25 anys		26 a 64 anys	
	(N)	(%)	(N)	(%)
Analfabets i educació primària	26.161	9,8	494.660	17,4
Educació secundària 1 ^a etapa	74.321	27,8	627.178	22,1
Educació secundària 2 ^a etapa	98.641	36,8	671.741	23,7
Educació superior	68.651	25,6	1.045.554	36,8
Total	267.774	100,0	2.839.133	100,0

Font: Elaboració pròpia a partir de les microdades de l'EPA

Els joves ocupats són, majoritàriament, persones amb educació secundària de 2ª etapa, seguits de prop per qui té educació secundària de 1ª etapa i per qui té estudis superiors. Per últim, la menor ocupació la presenta qui té estudis primaris o no té formació.

Per la seva part, la resta de la població major de 25 anys ocupada té estudis superiors (36,8%) i educació secundària de segona etapa (23,7%).

Si tenim en compte el nombre d'efectius actius que trobem disponibles per nivell de formació més baix i ocupació, les diferències entre ambdós grups d'edat són significatives.

Per tal d'exemplificar-ho:

	Efectius actius analfabets o amb educació primària	Persones ocupades	% ocupació
Joves fins a 25 anys	66.316	26.161	39,5%
Majors de 25 anys	643.035	494.660	76,9%

Font: Elaboració pròpia a partir de les microdades de l'EPA

Un 39,5% de les persones joves actives analfabetes o amb escàs nivell formatiu, s'ocupen. Mentre que de la resta de població activa amb el mateix nivell formatiu, se n'ocupa un 77%.

Així doncs, sí bé la formació és garantia d'entrada i manteniment al mercat de treball, l'edat és un clar obstacle per a trobar feina.

S'insereix amb més facilitat una persona major de 25 anys analfabeta o amb educació primària, que una jove amb el mateix baix nivell formatiu.

Atur

	Joves fins a 25 anys	26 a 64 anys	Total
Taxa atur	36,8	15,5	17,8
% població	23,1%	76,9%	100,0%

Font: Elaboració pròpia a partir de les microdades de l'EPA

Del total de població aturada a Catalunya, el 23,1% són joves fins a 25 anys. Si tenim en compte la seva taxa d'atur (36,8%), podem veure com es troben 19 punts percentuals per sobre de la mitjana catalana (17,8%), mentre que la resta de la població se situa 2,3 punts per sota.

Cal tenir present que quan parlem de persones aturades ens referim a aquella població que és activa i que no treballa, però que realitza cerca activa de feina. És per això, que és preocupant que els joves de 16 a 25 anys pateixin l'atur en aquesta proporció tan desmesurada.

Població aturada 2n trim 2010

	16 a 25 anys		26 a 64 anys	
	(N)	(%)	(N)	(%)
Analfabets i educació primària	40.155	25,8	148.375	28,6
Educació secundària 1 ^a etapa	65.287	41,9	168.685	32,5
Educació secundària 2 ^a etapa	32.640	21,0	98.553	19,0
Educació superior	17.591	11,3	103.810	20,0
Total	155.673	100,0	519.423	100,0

Font: Elaboració pròpia a partir de les microdades de l'EPA

Si analitzem la població aturada per nivells d'estudis, podem veure com la població més afectada per l'atur són els joves que tenen una formació secundària de 1a etapa amb un percentatge molt elevat (41,9%). Tot i que també aquest nivell de formació és el que presenta un major percentatge de persones aturades de més de 25 anys.

El segon col·lectiu amb més aturats per a totes les edats, és el d'analfabets o educació primària. Els joves amb educació superior són els que menor percentatge de persones aturades presenten, d'igual manera que els més grans de 25 anys amb educació secundària de 2ª etapa.

	Efectius actius amb estudis superiors	Persones aturades	% atur
Joves fins a 25 anys	86.243	17.591	20,4%
Majors de 25 anys	1.149.364	103.810	9,0%

Font: Elaboració pròpia a partir de les microdades de l'EPA

Si ens fixem en el nivell d'estudis superiors i relacionem el nombre de persones aturades amb els efectius actius que hi ha disponibles per treballar, podem veure com l'atur afecta molt més a les persones joves malgrat l'alt nivell d'estudis.

Del total d'efectius actius joves amb nivell d'estudis superiors, quasi un 21% es troba en situació d'atur, mentre que per la resta de la població aquesta xifra és del 9%. Per tant, malgrat l'alta qualificació d'una part de les persones joves actives del nostre mercat de treball, aquestes pateixen més atur que el grup de més edat.

Tota la població jove aturada a Catalunya, quasi 156.000 persones, es troba en cerca activa de feina (d'acord amb la resposta a la pregunta de l'EPA), i no està treballant perquè no ha trobat una ocupació.

De totes aquestes persones joves aturades, cal dir que 33.800 cursen formació reglada i més de 14.900 realitzen cursos de formació no reglada.

Població aturada que fa formació reglada

	16 a 25		26 a 64	
	(N)	(%)	(N)	(%)
Sí	32.626	21,0	15.028	2,9
Estudiant en vacances	1.194	0,8	207	0,0
No	121.853	78,3	504.188	97,1
Total	155.673	100,0	519.423	100,0

Font: Elaboració pròpia a partir de les microdades de l'EPA

Quasi un 22% dels joves aturats es troben estudiant formació reglada, mentre que la proporció de majors de 25 anys que estudien, és quasi bé testimonial (2,9%).

Població aturada que fa formació no reglada

	16 a 25		26 a 64	
	(N)	(%)	(N)	(%)
Sí	14.907	9,6	54.849	10,6
Estudiant en vacances	0	0,0	0	0,0
No	140.766	90,4	464.575	89,4
Total	155.673	100,0	519.424	100,0

Font: Elaboració pròpia a partir de les microdades de l'EPA

Respecte la formació no reglada, la proporció entre joves i persones de més de 25 anys és ja més similar, tot i que força baixa per tots dos grups.

En aquest sentit, una part de la població jove aturada que vol treballar però que no troba feina està estudiant o ha estudiat en les anteriors 4 setmanes a la realització de l'enquesta .

D'acord amb les dades sobre nivell d'estudis presentades anteriorment, 115.518 dels joves aturats tenen estudis assolits d'educació secundària i superior. Per tant, el fet de no treballar i no formar-se, pot respondre al fet de que, al no presentar dèficit formatiu, no es consideri que més formació pugui millorar la seva ocupabilitat, o que s'hagi finalitzat determinat nivell formatiu sense que s'hagi aconseguit feina.

Temporalitat

La temporalitat és un dels indicadors del mercat de treball que varia molt en funció de l'edat de les persones assalariades.

Temporalitat 2n trim 2010	16 a 25 anys			
	Indefinit		Temporal	
	(N)	(%)	(N)	(%)
Analfabets i educació primària	18.036	72,3	6.905	27,7
Educació secundària 1a etapa	42.792	61,1	27.192	38,9
Educació secundària 2a etapa	46.755	49,1	48.401	50,9
Estudis superiors	39.848	61,7	24.766	38,3
Total	147.431	57,9	107.264	42,1

Font: Elaboració pròpia a partir de les microdades de l'EPA

Temporalitat 2n trim 2010	26 a 64 anys			
	Indefinit		Temporal	
	(N)	(%)	(N)	(%)
Analfabets i educació primària	343.025	84,3	63.867	15,7
Educació secundària 1a etapa	427.980	83,9	81.981	16,1
Educació secundària 2a etapa	476.295	85,7	79.637	14,3
Estudis superiors	765.930	86,0	124.577	14,0
Total	2.013.230	85,2	350.062	14,8

Font: Elaboració pròpia a partir de les microdades de l'EPA

La comparació de taules permet comprovar que els joves, i amb gran diferència, pateixen més la temporalitat en la contractació. El 58% dels joves assalariats són indefinits, i el 42% són temporals, mentre que la resta de la població assalariada es distribueix en un 85% - 15%, entre indefinits i temporals.

De la mateixa manera que hem pogut veure que a igual baix nivell formatiu, s'ocupa abans una persona de major edat que una persona jove, també hem de dir que la formació no ajuda als joves a patir menys temporalitat. Els joves, al marge del seu nivell formatiu, presenten elevats nivells de temporalitat.

Falsos mites respecte joves i mercat de treball i polítiques d'ocupació

Vivim en una societat que necessita agrupar i posar etiquetes. D'aquesta manera, i des de ja fa uns mesos, s'ha encunyat, per part de diferents mitjans informatius i d'entreteniment, l'expressió "generació NI-NI" per a referir-se a joves, laboral i acadèmicament, inactius.

Alguns d'aquests mitjans han arribat a xifrar en un 15% el conjunt dels joves que forma part d'aquesta, suposada, generació improductiva, apàtica i desorientada, i s'han aventurat fins i tot a definir-la i caracteritzar-la en termes sociològics.

Al nostre entendre, el problema s'agreuja quan la pròpia Administració assumeix el terme "NI-NI" i no evita que es vinculi al, recentment presentat, programa SUMA'T, adreçat a joves amb dèficits formatius.

Els mitjans de comunicació van complementar la informació sobre la presentació del Programa SUMA'T amb la xifra de 154.000 joves catalans que ni treballaven, ni realitzaven accions formatives per a millorar la seva ocupabilitat. Podem afirmar que aquesta xifra no és certa, d'acord amb les dades de la EPA del segon trimestre de 2010.

Com veiem anteriorment, el total de joves menors de 25 anys en atur a Catalunya és de 155.673 persones. Però d'aquests, 33.820 estan cursant formació reglada i 14.907 persones són alumnes de formació no reglada. Per tant, haurien d'eliminar-se del còmput presentat per la Generalitat.

Però a més, excepte 40.155 joves aturats analfabets o amb educació primària, la resta, és a dir, 115.518 joves, han assolit formació secundària de primera etapa (65.287) o de segona etapa (32.640) o educació superior (17.591), i per tant, tot i que alguns d'ells no estiguessin formant-se en el moment de l'enquesta, la raó no té perquè ser la desídia o l'apatia, sinó que puguin considerar que més formació pugui millorar la seva ocupabilitat.

Així doncs, els potencials beneficiaris del programa Suma podríem dir que es reduiria a 40.155 joves aturats amb formació inferior a l'educació secundària. Per tant, quedarien exclosos d'aquest programa casi el 75% dels joves aturats del nostre país.

Tot i que hem vingut reivindicant la posada en marxa de programes públics que combinin formació i treball adreçats als joves ocupats amb dèficits

formatius, pensem que el programa Suma presenta algunes deficiències que volem destacar:

- és un programa insuficient donat que, tal i com hem demostrat estadísticament, exclou gran part dels joves aturats a Catalunya
- és incert que, tot i que es proporcioni formació professionalitzadora, fet positiu per si mateix, es pugui celebrar un contracte de formació a continuació, ja que la contractació depèn de la voluntat de les empreses i no de l'Administració
- el període de formació és massa curt, tres mesos, i no ofereix certificació oficial en assolir-se
- el fet de que la formació sigui oferta per l'Administració amb caràcter previ a la contractació pot dificultar que s'adeqüi a les necessitats de qualificació del lloc de treball a ocupar
- no hi ha compromís de contractació per part de les empreses, raó per la qual, la inserció laboral de les persones que participin al programa no està garantida

Els joves volem treballar i estar formats

Prop del 82% del joves entre 16 i 25 anys tenen titulació, almenys, d'educació secundària. En general, el nivell formatiu dels joves catalans és superior al de la resta de la població, sobretot en educació secundària. Tot i això, la taxa d'ocupació entre els joves actius és casi la meitat dels majors de 25 anys. L'edat, en aquest cas la joventut, és un factor de discriminació a l'hora de trobar feina, i també influeix en la temporalitat de la contractació (els joves pateixen el triple de temporalitat que la resta de la població), sense que el nivell de formació tingui una influència tan directa i positiva en l'ocupació i les condicions laborals entre els joves com entre la resta de la població.

La taxa d'atur dels joves és més del doble que la de la resta de la població activa. De nou, l'edat dificulta tenir una feina, fet que no es compensa per tenir un nivell elevat de formació. La recompensa, en forma d'ocupació, per tenir qualificació professional és menor pels joves que pels majors de 25 anys, hi ha el perill de que aquest fet desincentivi el seguir formant-se, en no tenir una repercussió directa en l'ocupació i en la seva qualitat.

Tot i que es parli d'una generació de joves sense feina i sense inquietuds per a millorar la seva ocupabilitat mitjançant la formació, la realitat és que casi un terç dels joves aturats a Catalunya participen en algun curs de formació, en una proporció molt més elevada que en el cas de les persones aturades de més de 25 anys. A més, gran part de qui no realitza cursos, ja presenta nivells adequats de formació. Cal motivar a aquells joves desil·lusionats que no participen activament al mercat de treball.

Però per a aquells joves amb dèficits formatius, fruit del fracàs escolar o de l'abandonament prematur de l'educació obligatòria, és necessari que s'implementin polítiques públiques que augmentin les seves possibilitats de trobar feina i de participar en un nou model productiu basat en la qualitat de la producció i la qualificació dels treballadors i treballadores per a millorar la competitivitat de la nostra economia.

Per a CCOO de Catalunya, no existeix l'esmentada "generació NI-NI", sinó una generació de joves castigats per l'atur i la precarietat laboral, sense que s'implementin suficients polítiques públiques que millorin la seva posició al mercat de treball.

Etiquetar el jovent amb expressions altament pejoratives contribueix a ocultar la realitat sociolaboral dels i les joves. Fer recaure la responsabilitat sobre la seva situació en les pròpies víctimes és una manera d'amagar la realitat. Estem davant la generació millor formada en la història del nostre país i, tot i així, té una taxa d'atur que està 19 punts per sobre de la mitjana catalana, i casi la meitat dels joves que treballen, ho fan de forma temporal.

Crear ocupació per a joves ha de ser una de les prioritats de les polítiques actives d'ocupació. Celebrem que es posin en marxa programes que combinin la formació i el treball, com el Programa Suma, però caldria un major esforç perquè la formació professionalitzadora que s'ofereix, qualifiqués més els joves i, sobretot perquè es produís na autèntica inserció laboral dels joves que participin al mateix.

Però a més calen polítiques d'ocupació per a joves, que tot i no tenir dèficits formatius, no tenen accés al mercat de treball.

L'orientació i informació professional, des dels àmbits educatiu, formatiu i de treball, són bàsiques perquè els joves puguin elaborar el seu propi itinerari professional que pugui facilitar el seu accés i manteniment al mercat de treball.

Més que fórmules específiques d'ocupació juvenil, cal crear ocupació mitjançant la reactivació econòmica que estimuli la demanda i el consum, i amb ells, la producció i la creació de llocs de treball, al mateix temps que es millora la protecció social de les persones aturades.

Les persones joves en atur, tenen especials dificultats per a accedir a prestacions contributives per atur, perquè no poden acreditar suficients cotitzacions com a conseqüència de la precarietat laboral que pateixen. Però tampoc accedeixen a prestacions no contributives, perquè els menors de 45 anys sense càrregues familiars, pràcticament tenen vedat l'accés als subsidis d'atur. Tampoc poden ser titulars de la Renda Mínima d'Inserció, ja que cal tenir 25 anys per a ser beneficiari, ni de la Renda Activa d'Inserció ja que cal tenir més de 45 anys ni del PRODI, donat que s'exigeix haver esgotat una prestació contributiva o no contributiva per atur.

Davant d'aquesta situació de desprotecció, es fa imprescindible garantir els recursos econòmics a les persones en atur que no poden accedir a prestacions públiques. Cal posar en marxa, de forma immediata, la Renda Garantida de Ciutadania a Catalunya.